

Umirajoči Bur.

Naprej, junaki, le naprej, naprej! . . .

(Omabne in pade.)

Prokleta kroglja — kam me je zadela?
 To peče, kakor ogenj peče . . . Kri?
 Kje, kje sem ranjen? . . . V prsih? Škoda, škoda!
 Kako bi se boril še rad! Kako
 pomagal rad bi še rojakom svojim
 poditi v beg razbojnike pobožne
 pa streljati na nje — ah, kaka slast!

Le žvižgajte, svinčenke! Le grmite,
 britanski vi topovi, in morite
 plebejske Bure, ki se drznejo
 očino svojo in svobodo sveto
 z orožjem v rokah braniti . . . Haha!

Kako to peče v prsih . . . Le naprej,
 naprej, naprej, vi vitezi junaški!
 Naprej v deželo našo! Prosim, prosim!
 O, niso napačni ti kraji naši!
 Dlan Burova prečarala je v raj
 puščave vroče in goščave divje,
 neskončne stepi, goličave skalne . . .
 Pri mestu cvete mesto. Sela bela.
 rasto iz tal ko gobe po deževju.
 Po poljih tam stoji pšenica zlata,
 Ko morje ziblje veter klasje žolto . . .
 In po železnih cestah semintja,
 na vse vetrove šviga parovoz . . .
 V osrčju naše domovine pa —
 o tam zakladi se leskečejo!
 Zlato se sveti, diamant iskri.
 In to zlato, ti diamanti naši
 ne dajo vam miru, pošteni lordi!
 Naprej, naprej! Vzemite, kar vam drago!
 Vzemite zemljo nam — a nas, a nas
 izženite! Ne, ne! Nespametno bi bilo!
 Pustite tukaj nas, pa vklenite

nas v jarem svoj — in videli vi boste,
kako za lorde in barone vaše,
za vojvode in grofe delal bo
ter trudil in potil se kmečki Bur! . . .

Pa kje obtičal je goreči svinec?
Kako to žge! Curlja iz rane kri . . .

Že spet grme topovi! Grom na grom . . .
Granate pokajo, čuj, tresk na tresk . . .

Pravica, kje si? Kje si zdaj pravica?
In ti morála sveta — kam si šla? . . .
Pravica in morála — dve vlačugi!
Moža se tistega držita vidve,
obešata se tistemu na vrat,
ki z močnoj je pestjo podavil druge . . .
Morála in pravica — hahaha!
Kaj? Saj stojita vendar v evangelju,
obe, da, da — pravica in morála!
In evangelj imate vi v zakupu,
in monopol takorekoč je vaš
ta nauk o ljubezni Kristusov . . .
V tovarnah proizvajate ga svojih
na cele kupe tega evangelja
in ga razvažate po svetu vsem.
In v evangelju vašem — tam stoji
pravica in morála poleg nje . . .

Kako to peče! Žeja, žeja, žeja . . .

Odkod ste prišli k nam, častiti lordi?
Iz Haga, iz mirovne skupščine . . .
Pozna še tinta se na prstih vaših,
s katerimi podpisali ste tam
besede lepe o pravičnosti . . .

Hinavstva ni! Poštenje vlada svet.
Človečnost napreduje. Istina! . . .

Duši me. Pred očmi se mi mrači . . .
Kje, ljubica, si sladka moja zdaj?

Kaj misliš name? . . . Tam stojiš na pragu.
 In nad oči nastavila si dlan
 pa gledaš, gledaš žalostna v daljavo . . .
 Ne bo me več! Ne pridem več domov:
 ne bodem videl tvojih več oči,
 in ust ne bom poljubljal tvojih več . . .
 Sam, sam ležim med temi skalami . . .
 Ta svinec, svinec! V prsih mi gori . . .

Civilizacija — plašč pisan, drag,
 ki ž njim ogrinja se človeška zver . . .

Ah, vse je laž na svetu, vse, vse laž!
 Resnica in pravica in morála —
 to pest je močna, lordi, močna pest! . . .

(Umrje.)

A. Aškerc.

Kdaj se začne XX. stoletje? ¹⁾

Gospod profesor Fr. Apih odgovarja:

Gospod urednik!

»Kdaj se začne XX. stoletje?« Na to vprašanje bi bilo najumestnejše odgovoriti s Prešernom: »Kaj pa je tebe treba bilo?« Ali nimamo že dosti ali celo odveč drugih prevažnih vprašanj, s katerimi si belimo ali celo golimo glavo, počenši z novimi poštnimi znamkami in svetovnim mirom pa do kolesarskega davka in vojske med Angleži in Buri. Sicer vem, da sami dobro veste, kdaj se začne novo stoletje, samo

¹⁾ Protí koncu preteklega in v začetku novega leta se je bil vnel po raznih dnevnikih in revijah hud peresni boj o vprašanju: smo li nastopili s 1. januarjem 1900. leta že novo, XX. stoletje, ali pa je tekoče leto šele zadnje leto XIX. stoletja? Oglašali so se učenjaki in žurnalisti. Mnenja so bila različna. Katera trditev je imela večino, vedo naši čitatelji. Da tudi »Ljubljanski Zvon« kot moderna revija pripomore k razmotrivanju tega »aktualnega«, čeprav samo akademijskega vprašanja, obrnili smo se k nekaterim slovanskim zgodovinarjem in učenjakom, da bi za naš mesečnik izpregovorili besedo ad rem. Naprošeni gospodje so bili tako prijazni, pa so, vsak s svojega stališča, rešili »preporno« vprašanje: »Kdaj se začne XX. stoletje?«

Uredništvo.